

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok, gazdasági egyleti tagok- és közs. eljáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □em-ként 6 fillér-
többesbőri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyilt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
kétyszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **BETEGH PÁL** könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489 sz

Sanatorium Udvarhely- vármegyében.

Ha valami van, ami megérdemli tör-
vényhatóságaink figyelmét és áldásos tevé-
kenységre sarkal mindnyájunkat, úgy az
a tuberkulózis elleni védekezés. Erre hiva-
fől vármegyénk törvényhatósági bizottságá-
nak figyelmét Rosenbaum dr oláhfalvi kör-
orvos egy kiváló szorgalommal és nemes
ügyeszeretettel megírt beadványában, a mely-
ben igen meggyőző érvekkel támogatja azon
indítványát, hogy a Hargita-hegység déli
oldalán egy sanatorium állitassék fel. Saj-
nos, csak nagy vonásokban és röviden kö-
zölhetek fejtegetéseiből egyet-mást, pedig
minden sora megérdemelné, hogy köz-
kincscsé váljék, s ami fő, megérdemelné,
hogy kezdeményező gondolata, a sanatorium,
minél előbb testet öltön. Egy hírlapi cikk
szűk tere azonban nem engedi egy olyan
kimerítő és terjedelmes memorandumnak
közlését. De bár a legfontosabbat és helyi
érdekű részt ismertetem.

Dettweiler nyomán ismerteti a legfőbb
gyógyító szernek, a levegőnek a tüdővész
gyógyításában viselt szerepét. Ebben külön-
nös érdeklő bir annak bizonyítása, hogy
milyen nagy eredményeket érünk el a sana-
toriumi kezeléssel, amelyet — igen helyesen
— magasan fölébe helyez az egyszerűen
friss levegőn való tartózkodásnak. Miután
meggyőző érvekkel kimutatta a tüdővész

gyógyításában a sanatoriumnak szükséges
voltát, egyúttal a felől is megnyugtató, hogy
a sanatoriumokban nagy mennyiségben fel-
halmozott betegek a környezetre veszélyt
magukban nem rejtenek. Ezután rátér a
Vargyas völgyének igazán vonzó leírására
és kifejti, hogy mennyire szükséges és elő-
nyös volna oda egy sanatoriumot építeni.
Ugy, hogy nem tagadhatom meg magamtól,
hogy ne idézzek egy keveset leírásából: „Ez
a hely egy völgykatlan A két oldalt körül-
záró hegyláncolat észak felől egyenesen délre
húzódik, úgy, hogy nyugat és kelet felől
természetes és tökéletes bástyaszerű védel-
met nyújt az ez irányu szelek ellen; a völgy
északról délfelé halad, azonban ezen irá-
nyokban is tökéletesen védett, mit a Har-
gita cikk-cakkos lefutása tesz lehetővé. Meg
is látszik a még késő ősszel is buján zöldelő
pázsiton, a még itt-ott virágos mezőn a termé-
szet őrző gondossága, mely a különben meglehe-
tősen erős hargitai szelet e helytől távol tartja“.

Ugy látszik, hogy Dr Rosenbaum va-
lódi kincset fedezett föl, mert ott nemcsak
jó, tiszta levegő, hanem üdítő, bővizű for-
rások és dús erdők is vannak; mintha az
anyatermészet tisztán egy tüdőbetegek ré-
szére építendő sanatoriumnak szánta volna
e helyet, melynek fölfedezéséért őszinte
szívvel üdvözlöm őt és lelkem egész mele-
gével kívánom: bár minél előbb állana az ud-
varhelymegyei tüdőbeteg sanatorium!

Dr Kovács Géza.

A székely akció vezetőihez.

Irta: Sassi Nagy Lajos.

Szeged, nov. hó.

A szegedi Székely-Társaság, mely a székely
testvérek erkölcsi és anyagi támogatása céljából
alakult s a mely a múlt évben székely háziipari
cikkekből minden tekintetben kitűnően sikerült
karácsoni bazárt rendezett, arra kéri a székely
akció vezetőit általában mindazokat, akik a
maroknyi erdélyi magyarság ügyét szívükön vi-
selik, hogy az alábbi kérését a lehetőségig tel-
jesíteni sziveskedjenek:

Társaságunk a tavaly, a bazár létesítése
alkalmából olyan tapasztalatokat szerzett, ame-
lyek méltán megérdemlik a szélesebb körben
való figyelmet, sőt azt is, hogy ez eszmét a
gyakorlatban megvalósítsák.

Tapasztalataink a következők: A karácsoni
székely bazárokat legcélszerűbb december el-
sejétől december végéig rendezni. A dec. 15-től
január 15-ig való kevésbé praktikus. A vásárló
közönség ugyanis jóformán csak karácson előtt
vásárol, karácson után kevésbé, mert részint
kiköltekezett, részint kezd leszokni az ujévi
ajándékvételről. A cikkek felerészben gyermek-
játékok, felerészben praktikus, olcsó szükségleti
tárgyak legyenek. Ezekből óriási a kereslet. Na-
gyon kapósak az egy-két koronás apró tárgyak,
azok, amelyek szükségletre és ajándékozásra al-
kalmassak. Ilyenekből nagyon sokat lehet elő-
állítani részint karácsoni bazárok, részint állandó
boltok számára.

Égetően szükséges több székelyföldi játé-
gyár felállítása. Hazánk sok milliót költ gyer-
mekjátékokra, s ennek kilenczede külföldre vándorol,
mert nekünk a marosvásárhelyi, bártfai,
szélaknai (Hontmegye), fenyves-chovojnicai és
fegyverneki kisebb rangú játékgyáraikon kívül

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

Háziszerek.

(Humoreszk.)

— A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárcája. —

F. évi november hó elsején déli 12 órától
délutáni hatig egy irtózatosan fájó fognak és
egy még irtózatosabb fogfájásnak voltam boldog-
talan tulajdonosa.

Ugy a fog és a fájás, mint a tulajdonjog
fent említett delután 6 óraker szűnt meg egy
acélfogó erőszakos beavatkozása folytán keletke-
zett folytonossági hiány következtében.

De nem akarok a történeteknek elébe vágni
és így szép sorjába mondom el a fájó fog szo-
moru történetét.

Boldog tudatában annak, hogy a legjobb és
legegészségesebb módon töltöttem el hivatalos idő-
met, épen javában szundikáltam Cseh Péter ille-
léségi ügye fölött, midőn egyszerre csak kellemet-
len bizsergés riasztott föl legédesebb szendergé-
semből.

Rögtön tisztában voltam a helyzettel. Ő az,
ő, az alsó, jobb, harmadik zápfogam — mely
eddig is Damokles kardjaként lebegett szájam-
ban.

Egy merész elhatározással kalapomba nyom-
tam a fejemet és ruganyos léptekkel elindultam
a fogorvos felé. Alig érek az utcára, találkozom
Laczi barátommal.

— Szervusz, hová, hová oly sietve — kérdi.

— Fáj a fogam, kihuzatom — mondom.

— Soh'se huzasd, csak nem szabad vele
levegőn járni. Eredj szépen haza, pólyázd jól be

a fejedet és vigyázz, hogy ne érjen levegő a fo-
gadhöz, meglátod a fájás elmúlik.

Én persze hálazsolozsmákat mormogok,
hazarobogok és a tanácsot megfogadom.

Csakugyan félóra izzadó kura után tény-
leg sikerült elérnem, hogy a fejem már dézsává
dagadt, a fogam meg jobban fájt, mint valaha.
Beront az anyósom.

— Ki hallott már ilyent, fogfájást pólyák-
kal gyógyítani? Hideg borogatást neki!

Na jól van, méla megadással vizes szalvé-
tákat rakosgattam az ábrázatomra. Ez ugyan
nem használt semmit. Félóra alatt annyi jeges-
vizet használtam el, hogy már csak szandolionon
lehetett közlekedni velem.

Ekkor szerencsétlenül becses látogatásával
ifjúkori barátom, Muki.

— Szerencsétlen, a fogad fáj és te hideg vi-
zet használod? Hisz ez csak olaj a tűzre! Forró
kamilla théat barátom — semmi más!

Tíz perc múlva már akkora gőzfelhőket bo-
csátottam ki magamból, mint egy tulhevitett
Dunagőzhajózási propeller kazán.

Fedelzetem dühörgött, kormánykerék hiján
meg fogaim csikorogtak, még pedig jobban,
mint a legesikorgóbb téli hideg.

Egy félórás kinos csikorogás után végre be-
lejtett hozzám Pobuda ur, a sarki fűszeres.

— Nagyságos ur, krmássan, hallottam a
Lizitől, a szakácsnétől, hogy becses fogának fájni
méztatik. Melegen ajánlhatom krmássan kitűnő
fogcsöppjeimet, palackja 2 korona.

Pobuda ur kezéből a palackot kiragadni és
a csöppöket bekebelezni egy perc műve volt. És
ime csakugyan a cseppeknek igen jó hatásuk

volt, mert egyszerre csak nagybőgőnek néztem az
eget és mind a négy szálát végigbögttem felülről
lefelé és alulról fölfelé. Ezen akustikai művelet-
nek megvolt az a határozott előnye, hogy Pobuda
ur — a vizes nyolcas — száraz nullává zsugo-
rodott össze és eloszlott, mint a buborék, a nél-
kül, hogy a csöppekért járó 2 koronáját beva-
sálta volna.

Orditozásom azonban élénk visszhangot kel-
tett a szomszédság körében és Stundika asszony-
ság, baloldali szomszédnőm, résztvevő kebellet
sietett segítségemre.

— Tessék kérem csak szegfűszeg olajat ho-
zatni a gyógyszertárból, ez biztos szer, ettől fel-
tétlen elmúlik a fogfájás.

— Oh tisztelt Stundika asszonyosság, bár
csak már az ön emlékezetét áldhatnám! Igaza
volt. A fogfájás csakugyan elmúlt egyidőre. Kis-
miska volt ahhoz a fájdalomhoz képest, a mit a
szegfűszeg olaj okozott, a mikor fejemet és ál-
kapcsolmat összeégette. Ez a fájdalom már való-
ságos Nagymihály volt.

Azonban semmi sem tart örökké — és így
a fogfájás is nemsokára újból előtérbe lépett. A
balletművészet valóságos remeke lehetett az a
táncgyűveleg, melyet kinomban lejtettem; az ab-
lakon bekukucsáló gyermekszereg viharos derült-
sége közt.

Igen természetes, hogy ezek után a barát-
ságosan mosolygó házimestert, ki cocainbedör-
zölést ajánlott, már mentül kevésbé barátság-
osan fogadtam. Tanácsát azonban megfogadtam
és pedig oly fényes eredménnyel, hogy most
már uborkás hordónak éreztem előbb csak vizes-
dézsányira megdagadt fejemet.

egy nagyobb szabású gyárunk sincs. Szükséges továbbá, hogy részint a marosvásárhelyi kamara, részint a székely-társaságok gyűjtése révén, papok, tanítók, jegyzők stb. segédkezésével, már jó előre összeszedjék, faluról-falura járva, a szegény emberektől a gyermekjátéknak alkalmas szekeret, bábut, lovacska, gyermekbutorféléket, hogy idejekorán piacra küldhessék. E végből a kamara, a kormánybiztosság s a székely társaságok állami vagy társadalmi segítség útján olyan pénzalapról gondoskodjanak, a melyekből az elküldendő cikkek árát előre kifizethessék. E nélkül lehetetlenség boldogulni. Az eddig gyakorolt módon inkább a jobb módu iparoson, kereskedőn segíthetünk.

Gondoskodnia kell továbbá a nevezett faktoroknak arról is, hogy az árak megszabása egyenletes és mindig olcsó legyen, továbbá, hogy csakis praktikus és specialis cikkek kerüljenek piacra, nehogy a nem székely iparosok jogos panasza fakadjanak.

Gondoskodni kell továbbá állami és vasuti kedvezményekről is. A szegedi bazárra küldött tárgyak pl. 50 százalékos vasuti engedményben részesültek, azonfelül némelyek áldozatkészége ingyen helyiséget, fuvar, fölszerelést biztosított a bazár számára.

Különösen kapósak voltak a gyermekjátékok, tulipános ládák, gyermekbutorok, a kalotaszegi székely és hétfalusi csángó női munkák, a Filep Dezső agyagáru, a kamara gyűjtötte kosarak, gyékény-, szatyor-árak, a háztartási cikkek, a taplóárak, a Rácz Andrásné egy koronás mézeskalácsai, a kulacsok, a fenyőcukorkák, a csergeszőnyegeket stb.

Társaságunk tehát ezúttal azt kéri a székely akció vezéreitől, hogy mielőbb gondoskodjanak a karácsoni ajándékoknak alkalmas tárgyak s főképp a gyermekjátékoknak a fönt említett módon való gyűjtéséről, hogy azokat bazárban, vagy kereskedésekben elhelyezhessük s eladásukról gondoskodhassunk.

Biztosra vesszük, hogy ott, ahol székely-társaságok vannak s ahol ilyen bazárok már eddig is uttörőül szolgáltak, mint Budapesten, Aradon, Debrecenben, Szegeden: nagy siker fogja a nemes munkát jutalmazni. De az iparpártoló szövetségek és egyesek buzgalma révén érdemes volna a többi nagy városokban is kísérletezni. Hiszen ma már a társadalom kezdi a székelymentés magyar nemzeti fontosságát felfogni s hovatovább jobban pártolja a székely fürdőket és ásványvizeteket is. Az idén pl. tizezer rendes vendég látogatta a székely fürdőket s ennek majdnem fele a fővárosból s az Alföldről telt ki. A kitűnő és olcsó ásványvizet is szépen hódítanak. A szegedi székely ásványvizraktár is megnyílik tavaszra s a borszéki, a málnási Mária, a sepsibodoki Matild, a bibarcfalvi Baross vizet máris szép fogyasztásnak örvendenek.

Erre aztán elhatároztam, hogy a legelső tanácsoztatással szemben tettelegességre fogok vetemedni és mivel a jószándékot nálam csakhamar tett követi, mikor legközelebb nyílt az ajtó, gyors egymásutánban három kötet Pallas Lexikont, két vizes poharat, egy tajtékipát és egy csizmahuzót vágtam a belépőhöz, kiből csak akkor ismertem meg Tóni bácsit, az én milliósertés-kereskedő nagybátyámat Kőbányáról, mikor a folyosón, hazafelé ügetve súlyos becsületsértések között tagadott ki örökségéből engem -- egyetlen unoka öcscsét.

Most végre megelégettem a sors sujtó csapásait és merész elhatározással andalogtam el a fogorvoshoz, ki egyszerűen megszabadított minden butól és gondtól.

Egyet azonban megfogadtam, hogy soha többet házi szekeret fogfájás ellen használni nem fogok.

Battyán Radó.

Az élet útján . . .

Taposom az élet útját,
A lelke is belefáradt;
Közeledek minden nappal,
Hogy elérjem sir hazámat.
Nincsen semmi pihenésem,
Hajt a végzet: tovább, tovább!
Az utam mind göröngyösebb
És a sorsom mind mostohább.
Hová visz ez, mi a vége?
Könnybe borult szemmel nézem . . .
Elindultam, így kell mennem,
Nyugalomban, pihenésben
Csak a sirban, ott lesz részem . . .

Kertész Albert.

Föl tehát a nemes munkára! Mert a hazai ipar nem szót, nem írást, hanem tetteket óhajt! Ne eresszük be a küszöbünkön az idegen portékát! Így csinálhatjuk meg leghamarabb az önálló vámterületet.

Szemle.

A keleti harctérről kevés az új hír. Togó tengernagy előkészületeket tesz a balti flotta méltó fogadására s már ki is szemelte a támadó hajókat. E hajók legnagyobb részben kicsinyek és az a feladatuk, hogy a balti flotta útjában aknákat rakjanak.

Az Egyesült Államokban lezajlott az elnökválasztás körüli kemény küzdelem. Rooseveltet nagy többséggel ismét megválasztották.

A budai királyi palotába beállított a napokban egy Branstädter Teréz nevű 32 éves szakácsné és a kabinetirodában előadta, hogy olvasta egy lapban a király kishirdetését, a mely szerint Ő felsége a szakácsnői karból akar feleséget választani, kérte, hogy vezessék az uralkodó elé, a ki bizonyára kapni fog rajta, mert ő kitűnően tud főzni. Természetesen csakhamar kiderült, hogy a szegény nő örült.

Csetneken, Gömörmegyében meggyilkoltak egy dús gazdag özvegyasszonyt, kerepesi Szontágh Terézt és házvezetőnőjét. A nyomozás során kint, hogy Fafra János cipész és Rigó Gyula mézáros voltak a gyilkosok, kik az özvegyasszony unokája, Sebők Iván megrendelésére hajtották végre rémes tetteket. Mind a három jó madarat a rimaszombati ügyészség vette gondozása alá.

Végzetes tévedésnek esett áldozatul a nyáron Wlassits Arnold zsolnai vasuti hivatalnok. A kiszudina tót parasztság, élén a községi bíróval, gyújtogatónak vélte s holtra verte. A trencsényi törvényszék előtt most tárgyalják ezt a véres esetet. Nem kevesebb, mint tizenhárman kiszudina embert terhel a gyilkosság vádjára.

„Nem létezik már gyermek!” szeretik mondani az emberek. Ennek a közszólamnak egy párját ritkító esetéről értesülünk. Egy belga városban Halloweenban, egy tizenhárom éves fiú csupa merő szerelmi féltékenységből megfojtotta tizenegy éves ideálját, kinek egy másik fiú is „udvarolt”. A gyilkos fiú a tett elkövetése után nyomtalanul eltűnt.

Mulatságos történet a napokban egy szerbiai községben Obrenovácson. Ott tudniillik tudják, hogy a szerb trónörökös szeret inkognitóban utazni, vagyis minden ismeretlen altisztben a trónörökös sejtik, — nem is sejtik, hanem biztosan tudják, hogy Obrenovácra más altiszt nem is jöhet, csak a trónörökös. Így esett meg, hogy a belgrádi altiszt iskolának két növendékére örök erejével ráfogta egy obrenováci korcsmáros, hogy egyikük a trónörökös, másikuk kísérelője. Minden ellenkezésük dacára fényesen megvendégelték s a prefektus hatalmas beszéddel üdvözölte őket. Csak, a mikor távirati kéredezésközésre az a hír jött Belgrádból, hogy az igazi trónörökös Belgrádban időzik, jöttek rá a jó obrenováci családokra. Az átrónörökös és szárnységét most egy belgrádi fogházban vendégelik meg s beszédét nem intéz hozzájuk senki, csak — a vizsgálóbíró.

Színház.

Szerdán, november 9-én Martos, Bakonyi és Huszka operetteje »Bob herceg« került színre. Zenéje bővelkedik a szebbnél szebb részletekben, meséje poetikus. Cserei Irma (György) ezuttal a lehető legjobb alakítást nyújtotta. Játéka színes, élénk és elég erős volt, sajnos azonban, hogy sajtószertű kiejtéséhez nem képes hozzászokni a közönség. Énekszámait mind kiválóan sikerültek s tapsban is bőven volt része. Jászai Mariska (Viktoria) igen jó volt, Révész Helén (Annie) bájosan és sok érzéssel játszotta meg szerepét. Csinosan énekelt, bár hangja egyes helyeken még kissé bizonytalan. B. Polgár Fáni (királynő) jól betöltötte szerepét, Gulyás (Pomponius) kitűnő volt. II. felvonásbeli kupléja óriási derűtséget keltett s a III-ik felvonásban mély érzéssel előadott románc »A holló legendája« nagy hatást keltett. Nagyon jól megállotta helyét Halász (Lancaster) és Szőregh (Plumpudding) is, valamint a kisebb szerepekben Szerdahelyi, Csáki, Kiss, Inke. A kar jó és elég erős volt.

Csütörtökön, november 10-én Kam-pis János színműve »Radnóthy« ment elé a feladásban. Egészen új és egyike a modern problémákkal viaskodó újatos daraboknak. Nagyon kemény dióval van dolga a szerzőnek s a dió feltörése ezuttal sem sikerül. Talán nem is

ez volt az író célja, hanem az, hogy ezzel az örök problémával érdekessé tegye darabját. Ha ezt akarta, a célját el is érte, de semmiképp sem oldotta meg a kérdést.

A leghivatottabb szakértőkre: ügyvédre és orvosra bizza a kérdés megvitatását, hatalmas szónoklatokat tartat Margittal, melyekben sok keserű igazság foglaltatik, de a melyeknek meggyőző erejük nincs. A nézők a harmadik felvonás végén ott állnak, a hol a darab elején s ha félig-meddig pártjára hódította is őket Radnóthy, az utolsó jelenetben legalább is kétkezdéssel telik meg a szívük. Hogy mi az igazság, azt tudjuk, de hogy mi a helyes és méltányos annak megoldása ép oly homályos előttünk, mint eddig volt.

Margit különben olyan színben tűnik fel, mintha nem is halálosan sértett önérzetének, hanem hiúságának hozná az áldozatot. A világ itéletéről beszél és arról, hogy megmutatja a világnak, hogy ő nem átlagember. Később pedig, mikor arról van szó, hogy a családban történt botrányt ne hozza nyilvánosság elé, már nem törődik a rossz nyelvekkel, a melyektől három felvonáson át rettegett. Tehát nem is következetes. Tulságos idegessége minden pillanatban tulzásokba ragadja s bár Barkay gyakran emlegeti, hogy nem olyan, mint a modern asszonyok, attól tartunk, hogy nagyon is modern.

Hervai Erzs (Margit) teljesen rátermett a szerepére. Hatalmas erővel nagyon sok természetességgel és élénkséggel kifogástalanul alakított. Annál szembeötlőbb volt az ellentét, a mely Király Aranka (Olga) játékában mutatkozott. Alakítása szintelen és erőfőlen Nagy Sándor teljesen megfelelő és rokonszenves a Radnóthy, Batosi kiváló volt a Barkay szerepében, Inke (Andor) és Kiss (Sass) jól alakítottak.

Pénteken 11-én, nép- és zónaelőadásul »Katalin« operette került színre.

Szombaton 12-én, Martos Ferencz történelmi vígjátékát »Simonyi Obester«-t adták, ma pedig »Én, te, ő« ujdonság kerül színre.

Miért nincs vágatási biztos?

Mélyen tiszelt Szerkesztő Ur!

Becsés lapjának f. hó 3-án a 89. számában a vágatási biztosság, illetőleg a husszemle megváltására vonatkozó cikkelyében kérdést intéz a m. kir. állatorvosokhoz, hogy hogyan van az, hogy 2 m. kir. állatorvos is van Székelyudvarhelyen, mégis a közbiztonság ellenőrzése hiányos. Fontos közérdekről lévén szó, mely állategészségügyi, de kiválóan közegészségügyi szempontból nagyon is mérlegelendő, egyszerűen napirendre térni felette nem lehet, miért is ezen régidők óta vajudó ügyről a következőket vagyok bátor nyilvánosságra hozni:

Székelyudvarhely városának jelenleg helyhatósági állatorvosa, illetőleg vágatási biztosja nincs. S mivel nincs vágatási biztos, nincs is kit a m. kir. állatorvos ellenőrizzen. Hogy a közbiztonság levágott állatokat és azok szerveit, ill. husát ki szemléli meg, illetőleg, hogy a Tekintetes városi Tanács kit bizott meg, nekem, mint kirendelt városi m. kir. állatorvosnak tudomásom nincs, arról megfelelő értesítést illetékes helyről nem kaptam.

A vágóhidon bár több ízben megjelentem, de ott a vágatási biztost nem találtam, miért is én éppen olyan kérdést intézhetek a Tekintetes Szerkesztő urhoz, vajjon nem-e tudná megmondani, hogy kicsoda Székelyudvarhely város vágatási biztosja s hol lehetne feltalálni?

Éppen a napokban jutottam véletlenül egy a város által kiadott költség előirányzathoz, mely szól az 1904. évi kiadásokról és az 1905. évi költség-előirányzatról. Eltévedtem egészen addig a tételig, mely azt mondja, hogy a városi állatorvos fizetése az 1904. évben 300 forint, pardon 600 korona; 200 korona lakbér és előirányzat az 1905. évre ugyanannyi. Tanulmányozva az ügyet, azt találtam, hogy az 1904. évben a város összes tisztviselőinek fizetése emeltetett, de az állatorvosé maradt, persze nem volt tavaly se állatorvos, nincs az idén sem és nem lesz a jövőben sem; nem volt, ki érdekében felszólaljon, hát néma gyermeknek nem értik meg a szavát.

Most már én kérdelem a Tekintetes Szerkesztő urtól, vajjon igazán nem lehetne-e azért a 600 korona fizetésért csakugyan egy állatorvost fogni? Hát hiszen nem oly nagy képzettség kell ahhoz, hogy valaki állatorvos legyen; hát mi az s matura és az a további 4 észtendő a főiskolán, — hát bizony eljöhethetne azért a 600

koronáért hozzánk — aztán végre valahára meg volna oldva a városi helyhatósági állatorvos, illetőleg vágatási biztosi állás kérdése is.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Nem akartam kicsinyeskedni, lenne az állatorvosnak itt még a befolyó husszemle címén némi mellékjövédalma is, de higgye el, mivel a vágóhid egészen kiesik a városból, bizony ha napjában kétszer kötelességtudóan jó és rossz időben a vágóhidon megjelenni akar, a felmerülő bérkocsipénzeket aligha futja ki az a mellékjövédalma, miért is nemcsak én, de az a leendő utód is úgy gondolkozik, hogy csupa kötelességből az ember meg nem él — s ez az oka mélyen tisztelt szerkesztő ur, hogy nincs, aki a husszemlet ellása — s nincs kit ellenőrizni lehessen.

Különbén úgy tudom ezen ügy illetékes helyen fontolóra is kerül, s ha lehet még segíteni a dolgon, segítve is lesz.

Tisztelettel vágyok a tekintetes Szerkesztő alázatos szolgálja:

Dénes,

városi m. kir. állatorvos.

Különfélék.

— **Rákóczi-ünnepély és kézimunkavásár.** A helybeli m. kir. állami polgári leányiskola tanestülete folyó évi december 4-én nagyszabású Rákóczi-ünnepélyt rendez a Budapest-szálló színtermében. Az ünnepély után az intézet növendékei által készített gyönyörű kézimunkák kerülnek eladásra. Előre is felhívjuk közönségünk figyelmét úgy az ünnepélyre, mint az érdekes és kedvesnek ígérkező munkavásárra.

— **Sanatorium vármegyénkben.** Mai számunk első helyén közöljük Dr Kovács Géza egyetemes orvostudor-, fog- és száj-specialistának véleményét Rosenbaum Pál oláhfalvi körorvos nagyszabású memorandumáról, melyet a »Székely-Udvarhely« mult számában említettünk. Igen örvendünk, hogy az első szakvélemény is kedvező; és közérdekű ügyről lévén szó, tisztán az eszme helyességét bizonyítja. Uttörés ez a munka s hiszszük, hogy a közegészség őrői, elsősorban vármegyénk összes orvosai támogatni fogják azt a nemes és humanus intenciót, hogy az első székelyföldi tüdőbeteg sanatorium Udvarhelyvármegyében létesüljön. Ebből a szempontból tehát fölkérjük orvosainkat, sziveskedjenek nézeteiket e tárgyban a »Székely-Udvarhely« hasábjain elmondani s ezáltal a helyes közvélemény kialakulását szakvéleményükkel elősegíteni. Kérjük és várjuk nagybecsű nyilatkozataikat.

— **Városunk képviselőtestülete** holnap (hétfőn) d. e. 9 órakor a városház tanácskozó termében az adóügyi állásnak választás útján leendő betöltésére rendkívüli közgyűlést tart. Ennek folytatása képen fél tíz órakor lesz a 23 pontból álló szintén rendkívüli közgyűlés, melynek igen fontos tárgyai vannak s épen azért óhajtott, hogy a képviselői tagok minél számosabban megjelenjenek és résztvegyenek azon.

— **Új csendőrs.** Kobátdemeterfalva község székhelyével e hó 16-án új csendőrös kezd meg működését. Az őrs parancsnokának Vargyas Antal m. kir. csendőrszervező van kinevezve.

— **Vármegyénk közigazgatási bizottsága** — mint mult számunkban is említettük — e havi ülést Hollak Arthur főispán elnöklése alatt szerdán tartotta meg. Az egyes előadói jelentéseket Dr Damos Andor alispán, Orbán János báró árvászeki ülnök, Dr Lengyel József tiszti-főorvos, Ember János kir. tanfelügyelő, Roediger Gyula pénzügyigazgató helyettes, Diószeghy Samu kir. főmérnök, Diemár Károly kir. főügyész, Zonda József törvényhatósági m. kir. állatorvos és a közigazgatási előadó jelentését Ádám Albert tb. főjegyző adta elő. Ezek szerint október havában szemérem elleni büntett 1, ragalmazás vétsége 3, emberélet elleni büntett 6, testisértés 18, magánlak-sértés 3, tűz. közás 4, közigazgatósági hatóságok elé utalt kihágás 170 esetben fordult elő a vármegye területén. A törvényhatóság őszi közgyűlésének határozatai végrehajtottak. Ezt megelőzőleg Hollak Arthur főispán számonkérő székelt tartott és az észlelt hiányok pótolgattak. Különbén a közigazgatás rendes menetét mi sem gátolta. Az árvászek 956 ügyszerűségről 730-at elintézt s hátralékban 371 maradt. Gyámság alatt 11538 egyén volt és a hó végével 11450 maradt. Gondnokság alatt 508, távol levő 657 egyén maradt. Az e g é s s é g ü g y k e d v e z ő t l e n

v o l t, kedvezőtlenebb szeptembernél. A rendkívüli száraz nyár következtében elapadt kutakat környező talajban a bomlás-terményekben a levegő behatása alatt a károsító anyagok fejlődése kezdetét vette s a hirtelen beállott esőzésekkel — dacára a kutak gondos takarításának — a talajvíz átszűrődése folytán a bomlás-termények a mindennapi használatra szükséges vízbe jutva, ezidő szerint még ugyan nem járványos alakban, de szörványosan igen sok helyen hasi hagymázt idéztek elő. Nagyobb foku járvány meggátlása céljából a hatósági orvosok a közönséget a kellő időben felvilágosították s körutak alkalmával ismételtlen figyelmeztetik, hogy az ilyen fertőzés gyanúja alatt álló víz miképp használható — veszély nélkül. A vármegyei kórházban 182 beteget ápolnak, akik közül 96 maradt ápolás alatt. — A kir. tanfelügyelő több iskolát meglátogatott s ezek között a helybeli polgári leányiskolát is, ahol Krizsó Erzsébet megbízott tanítónő elfoglalta állását. A községi fiúiskolára nézve megjegyzi a tanfelügyelő, hogy a város népoktatásának rendezése érdekében a közelmúltban elejtett fonalat felvette és legközelebb tüzetes előterjesztést tesz a bizottsághoz. A tanfelügyelőséghez beérkezett 275 ügyszerűségről csupán 30 maradt elintézetlenül. Majd a tanszemélyzeti változásokat említette föl.

— Egyenes adóból 67994 K 10 f, hadmentességi díjból 1022 K 65 f, bélyeg- és jogilletékből 4980 K 68 f, fogyasztási és italadóból 2218 K 23 fillérrel több, dohányjövédékből 61 K 18 fillérről kevesebb volt a bevétel, mint a mult év hasonló havában. Ideiglenes házárdómentességet 27, adó- és illeték fizetési halasztást 25 esetben engedélyeztek, községi közegek ellen birságot 7 esetben alkalmaztak. — A vármegye területén levő kir. bírósági fogházakban összesen 11 vizsgálati és 109 elítelt fogoly volt tartóztatva. — A törvényhatósági és állami utak, valamint azok tartozékai jók voltak. Közlekedési akadály nem fordult elő. A folyó évre előirányzott összes szállítások és építkezések befejezést nyertek s azok felülvizsgálati ideje kitűzetett. — Az állategészségügy kedvező volt; a nagymértékben uralgott száj- és körömfájás csupán Etéd községben lépett fel. A kisebb háziállatoknál már kedvezőtlenebb, mert a sertésorbán és sertésvész több községben fellépett. — Gazdasági viszonyainkra igen kedvező volt az októberi időjárás. Az őszi vetés befejezést nyert Kapas-növényeink kiszedését megkezdték. A takarmány- és cukorrépa elég jó termést adott. A pityóka reményen felül sikerült és az átlagnál jóval több termést adott. A törökbuza — sajnos — nem felelt meg a várakozásnak. Ez az egyetlen termény, amelyen az őszi kedvező időjárás sem tudott segíteni. — A jelentéseket mind tudomásul vették s az ülés, mintegy 34 pontjának letárgyalása után, véget ért.

— **Fillérestélyek.** A színházi idénynek jövő hét közepe táján vége lesz. Ezt fogják követni a fillérestélyek, melyek — a karácsoni szünetet is ide számítva — egész husvétig tartanak. Ugy a jótékony nőegyesület, mint a polgári önképző- és segélyező-egylet kitűzték a fillérestélyek kezdetét. Ez utóbbi folyó hó 21-én tartja meg az első fillérestélyt, melynek meghívóját e napokban küldik szét.

— **A hus szemléles.** Vármegyénk közigazgatási bizottságának e havi ülésén Diemár Károly kir. ügyész panaszt emelt, hogy Székelyudvarhely városban mostanság a vágatási biztosi teendőket nem szakértő állatorvos látja el s értesülése szerint a kellő hozzáértés, valamint a követelményeknek meg nem felelő hus szemle folytatása a helybeli mészárosok több esetben élvezhetlen, sőt az egészségre is veszélyes húst mérnek ki. Ezen panaszos felszólalás következtében a bizottság a vármegye alispánját az ügy szigorú kivizsgálására utasította, — jelentéstétel kötelezettségével.

— **Gazdasági Egyletünk választmánya** e havi rendes ülést Hollak Arthur elnök vezetése alatt kedden d. e. tartotta meg a tagok érdeklődése mellett. Az elnöki bejelentések tudomásul vétele után, megállapították az őszi rendes közgyűlés napját folyó évi december 13-án d. e. 9 órában, a melyet megelőzőleg egyenyed 9 órakor választmányi ülés lesz. A közgyűlés tárgyszorozatában igen fontos pontok vannak fölveve. Így többek között az alapszabály azon módosítását hozza javaslatba a választmány, hogy a költségvetés az őszi közgyűlésen állapíttassék meg; a választmányi 30 tagra egészítettessék ki; a választmányi ülésekre a vármegye területén működő állatorvosok, a X. ker. kulturmérnökség, állattenyésztési felügyelőség és a székelyföldi miniszteri kirendeltség helyi megbízottja esetről-esetre meghívassanak. Egyéb módosítások eszközzésére az elnök, valamint Dr Török Albert, Szabó István, Szöllösi Sámuel és Hlatky Miklós titkárból álló bizottság küldetett ki. A téli gazdasági előadásokra 300 K és a tanfolyamokra 400 K-t adományozott a földmivelésügyi miniszter. Az iparfejlesztő bizottság meghallgatásával a programot ehhez képest módosítják. A székelyföldi miniszteri kirendeltség jó tenyész teheneket fog vásároltatni a Székelykeresztúron december első és második szombatján tartandó hetivásárokon, valamint Székelyudvarhelyt is a két legközelebbi országos vásár alkalmával. Kivánatos tehát, hogy a gazdaközönség csakis itt adja el megfelelő állatait. Az O. M. G. E. a szarvasmarhatenyészközpontok rendezésének kérdését e hó 15-én tartandó ülésén tárgyalja, a melyre Ugron Zoltán, Orsz Lajos és Sperker Ferenc tagokból álló bizottságot küldött ki a választmány. A székely társaságok szövetségébe az egyesület belépését elhatározták. S o ó István bethlenfalvi közbirtokossági elnök kérvényének érdemleges elintézésére rendkívüli közgyűlést hívnak össze. (A közgyűlés meghívója »Közgazdaság« rovatunkban olvasható. Szerk.) Az új tagok felvétele után, Pálffy Dénes tb. elnök ajánlatára a székelykeresztúri baromfi-istálló átvételére és az állami tanítóképzőnek való átadására s benépesítésére a miniszteri kirendeltséget fölkérték; a X. k. kulturmérnökséget pedig az egyesület választmányi üléseire meghívják. Más apróbb keblü ügyek elintézésére az ülés véget ért.

— **Tanítók fizetése.** Igen gyakran megtörtént a multban, hogy a községi és felekezeti iskolák államsegélye késedelmesen utaltatott ki s e miatt az egyes tanítók csekély fizetésüket sem kaphatták meg kellő időben. M e n y h á r t András közg. biz. tag szavá tette ezt a közelebbi ülésen s a bizottság egyhangulag elhatározta, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez feliratot intéz az államsegélyeknek ezután a tanév elején való pontos kiutalványozása tárgyában.

— **A Székely Egyesület** ez évi rendes közgyűlését az alábbi tárgyszorozattal f. é. dec. 10-én, szombaton, d. u. 5 órakor tartja meg, Budapesten (IV., Ujvilág-utca 2 sz., II. em., 1. ajtó), mely gyűlésre az egyesület alapító és rendes tagjait tisztelettel meghívja. A központi választmány határozatából: Budapest, 1904. nov. 6. Bedő Albert elnök. A gyűlés sorrendje: 1. Titkári jelentés az egyesület ez évi működéséről. 2. Jelentés az 1903. évi pénztári számadásról; a pénztár jelenlegi állapotáról; az 1905. költségvetés megállapítása. 3. Egy választmányi tag választása. 4. Netaláni indítványok.

— **Tüzifa-szállítás.** Az oklándi kir. járásbíró és az ahhoz tartozó fogház helyiségek fűtésére az 1905. évre szükséges 109.69 köbm. tüzifa szállításának biztosítása végett nevezett kir. járásbírósnál 1904 október 30-án árlejtés tartatott, mely azonban ajánlatok hiányában eredménytelen maradt.

— **Gondos anyák figyelmébe.** A gyermekbetegségek ellen való legjobb védekezés az, ha gyermekeinket erőssé, edzetté és a ragályos betegségekkel szemben ellentálló képessé tesszük. Az angol gyermek halandóság azért sokkal alacsonyabb mint a miénk, mert a fent elmondottakra ott kiváló gond fordítottatik s nincs család, hol a gyermekek a hideg évszak alatt ne fogyasztnának a csukamáj olajat, mert e szer az, mely óriási nagy táperezénél fogva kiváló eredményeket idéz elő. Igaz, hogy a gyermekek nem szívesen vették be e szert, de mióta a Zoltán-féle csukamájolaj forgalomba jött, azóta minden kifogás elesik s e kiváló szer elterjedése oly nagy, hogy kevés családnál hiányzik s minden gyógyszerárban kapható.

— **Hazai ásványvizek szállítási kedvezménye.** A hazai ásványvizeknek nagy konkurrenciát csinálnak az Ausztriából és külföldről beözönlő ásványvizek. A kereskedelmi miniszter, hogy a magyar ásványvizet versenyképesebbé tegye, 1905. január 1-től szállítási díjkedvezményt léptet hazai ásványvizekre életbe a M. Á. V. összes vonatán. Ez a kedvezmény lenne 5000 kilométer után 10, 10,000 kilométer után 20 százaléka az eredeti díjtételnek.

— **A D. K. E. sorsjátéka** Lukács László pénzügyminiszter a „Dunántúli Közművelődési Egyesület“ hazafias céljainak előmozdításra tárgysorsjátékot engedélyezett, s a kultur-egyesület irodája (Budapest VIII. Rökk Szilárd-utca 2 sz.) ma bocsátotta ki a sorsjegyeket, melyek az ország minden részében 1 koronáért vásárolhatók. Az egyesület részéről Széll Kálmán diszelnök, Pal-

lavicini Ede örgróf elnök és Rákosi Jenő másod-elnök a következő felhívással fordult most a hazafias társadalomhoz a sorsjáték támogatása érdekében: A „Dunántúli Közművelődési Egyesület” a nemzeti művelődésért harcol: kisdobóvó intézeteket és nyári menedékházakat állít fel, nép- és vándorkönyvtárakat létesít, tanítókat és lelkeseket jutalmaz, kik a magyar nyelv terjesztésében érdemeket szereztek, s minden eszközzel közrehatni igyekszik a művelődés terjesztésére s a nemzeti szellem ébrentartására a Dunántúli. E nagy feladatokhoz kicsi még vagyoni erőnk, azért szükséges, hogy a hazafias magyar társadalom minden rétege nemes áldozatkészséggel támogassa egyesületünket. Ez bátorít fel minket, kik a Dunántúli Közművelődési Egyesület ügyeit vezetjük, hogy a hazafias társadalmat is felkérjük, kegyeskedjék megemlékezni egyesületünkről, mely másfél évtized óta nehéz munkát végez s nemes célokat szolgál, de nagy céljaihoz képest nagyon is csekély anyagi eszközökkel rendelkezik. Nem kételkedünk abban, hogy a társadalom hazafias érzése meg fogja találni a módot, a melyen az egyesületet nemes feladataiban velünk szolgálhatja. Ezuttal tisztelettel arra kérjük, hogy kulturális egyesületünk fellendítése érdekében sorsjegyek megküldése iránt titkári irodánkhoz (Röck Szilárd-utca 2.) fordulni méltóztassék. A sorsjáték főnyereménye 30,000 kor. s 1284 összgyűjtés fog kisorsoltatni 60,000 kor. értékben. Budapest, 1904. november hó 1. Széll Kálmán diszelnök, Pallavicini Ede örgróf elnök, Rákosi Jenő másodelnök.

— **Rozsdafoltok nikkelezett tárgyakról** eltávolíthatók, ha azokat olajjal vonjuk be és néhány nap múlva ammóniákkal jól ledörzsöljük. Ha a rozsdá már mélyebbre hatott, akkor higósavval ecseteljük be egy pillanatra a rozsdafoltot, majd vízzel bőségesen leöblítjük és tripoli földdel kifényesítjük.

— **A jegyzői magánmunkálatok sorkönyve,** a szabályrendeletben előirt minta szerint, zsebkönyvben, díjtáblázattal, megjelent és kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvnyomdája) Székelyudvarhely.

— **„Nóta Újság”** címmel Klökner Ede zeneműkiadóhivatala havonként 4 füzetben megjelenő magyar dal, népdal és kuplé gyűjteményt ad ki. A legújabb ilyen mű szerzemények énekehangra vannak kottázva s egy-egy füzet több dalt is foglal magába. Tekintve azt, hogy hasonló német és bécsi vállalatok füzetéből százezreket adnak el Magyarországon, ajánljuk a sokkal szebb kiállítású magyar füzeteket, melyek a legszebb magyar újdonságokat hozzák. Egy szám ára 20 fillér s kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvkereskedése) Székelyudvarhely.

Irodalom.

— **Iskolaszéki Elnök ur!** Gyermekünk magyar szellemért hadat üzenek az idegenből fordított iskolai ajándékkönyveknek, mert e könyvek idegen szelleme megmértelyezi a magyar gyermek lelkét. Ezeknek még a címét sem tudja elolvasni a magyar gyerek. Hadüzenetem nem pusztán szó, hanem tett! Ezennel iskolai ajándék könyvek felajánlók minden iskolaszék részére legkevesebb 10 példány vételnél kedvezményesen a következő munkáimból: „Petőfi Regék” a Segesvárnál eltűnt nagy költőről szálló népmesék gyűjteménye Mindenik Petőfi rege egy-egy szép emlékvirág, mely a nép szívéből fakadt. A könyv csinos kötésben, színes képekkel díszítve. Postaköltséggel együtt darabja 40 fillér. „Székely Mesék” jó gyermekek számára 20 mese 50 képpel díszítve. Csinos kötésben, Postaköltséggel együtt darabja 40 fillér. E könyvek a magyar irodalom gyöngyei, zamatos magyarsággal írva gyermekeink szívének nemésítésére. Az Iskolaszéki Elnök uraknak mutatószámot küldök, ha egy levelezőlapon hozzám fordulnak. Cím: Péterfy Tamás író Budapest, IX ker., Köztelek.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület elnökségétől.
595—1904. sz.

Figyelmeztetés.

A takarmányszükség miatti magas takarmány ár sokakat arra bírhat, hogy nem számolva saját szükségleteivel, takarmányát eladja abban a reményben, hogy a vármegye inségbizottságától vagy a székelyföldi kiadalmasságtól kedvezményesen árban fogja szükségletét beszerezhetni. Felhívjuk már jó eleve a figyelmét a gazdaközönségnek, hogy az ily gazdák a nagymélt. m. kir. földmívelésügyi miniszter ur utasítása folytán kedvezményesen áru takarmányra igényt nem tarthatnak.

Székelyudvarhely, 1904. nov. 8. **Az elnökség.**

Szám: 608—1904.

Meghívó.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület folyó-hó 22-én délelőtt 10 órakor

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre az egyesület tagjai tisztelettel meghívóvannak.

Tárgysorozat

1. Bethlenfalva közbirtokossága, mint állattenyésztő szövetkezet azon kérésének tárgyalása, hogy részére államszegély kérsék egy nyugati fajta (montefuoni) tejelő gulya beszerzésére.

2. Azon indítvány tárgyalása, hogy a törvényhatóság kérsék fel arra, miszerint az állattartásra vonatkozó szabályrendeletét oda módosítsa, a gazdasági egyesület ajánlatára, hogy a nyugati fajta tejelő marha, a köztenyésztésbe bevehető legyen.

Tekintve a tárgyak nagyfontosságát, a tagokminél nagyobb számban való megjelenését kéri Székelyudvarhelyt, 1904. november hó 9-én

Az elnökség.

Téli tojástermelés. A »Baromfitenyésztés« c. szaklapból vesszük a következő sorokat: A tyukfélék rendes takarmányozás és egészséges tenyésztési viszonyok közt — a kisebb testűek 4 vagy 5, a nagyobb testűek pedig 6—7 hónapos korban már ivarérettek. Ha pedig ivarérettek, akkor helyes kezelés mellett okvetlen tojniok kell. A március-áprilisi csirkék tehát augusztus-szeptemberben, illetve a nagyobb testűek október-novemberben megkezdik a tojást. Akkor kezdenek el tehát tojni, mikor az idősebb tyukok a vedlés miatt szünetelnek, a tojás ára magasabb lesz és hova tovább emelkedik. A korai jércék tojástermelése tehát a legjobb időre esik és megfelelő kezelés mellett — alig számbavehető megszakításokkal — a következő év február, sőt március végéig is tart. Talán nem is kell gondolkoznunk a felett, hogy belakassuk: a gazdának fetetlenül legnagyobb hasznót a korai jércék nyújtják, mivel — mint már említém — a jércék akkor tojnak, midőn az idősebb tyukok szünetelnek, s mikor a friss tojásnak legmagasabb az ára. A tyukféléknek ezen sajátosságát a mi gazdáink nem ismerik, legalább arra mutat azon tény, hogy a korai jércéket, a legértékesebb téli tojók anyagát könnyű szerrel oda dobják még a nyáron rántott csirkének a piacra; tenyészanyagot csak az idősebb tyukokból esetleg július-augusztusi csirkékből hagyva meg, melyek aztán sem az őszen, sem a télen egy darabot sem tojnak. Hogy birtokosaink sem ismerik a tyukféléknek ezen sajátosságát, az abból gyanítható, hogy birtokosainknál sem látunk jobb eredményt; a mihez különben hozzá járult még egy kis nemtörődömség is és ami ennél is rosszabb, hogy a tyukász-kodás csak cselédekre van bízva. Tehát akár a paraszt gazdáink, akár a birtokosaink téli tojástermelési eredményeit tekintjük, a fentebb leírtaknak nem tudása, avagy azzal való nemtörődömsége a legigazibb oka, hogy télen nincs elég friss tojásunk. Mi plimut, langán és orpington kakasokat osztunk ki, hogy baromfiállományunk feljavítás-
vel — mutatja, ezek szaporulatával is úgy gazdálkodunk, mint ahogy fentebb leírtam. Azért mondtam és mondom ma is, hogy ott, hol kevés a tudás, avagy sok a nemtörődömség, ott hiába való a kiosztott nemes anyag.

Törvénykezés.

Főtárgyalások. A helybeli kir. törvényszék büntető bírósága Lázár Balint szalobosi lakost gondatlanságból okozott súlyos testisértés vétségeért 2 napi fogházra és 10 K pb., Szilágyi Dénes székelyudvarhelyi lakost gondatlanságból elkövetett emberölés vétségeért 3 napi fogházra; Varga Péter (György fia) korondi lakost hatóság elleni erőszak vétségeért 7 napi fogházra és 24 K pb.; Buksa István magyarhermányi lakost hatóság elleni erőszak vétségeért 7 napi fogházra; Duka János betlenfalvi lakost súlyos testisértés büntet-
teért 7 havi börtönre ítélte. Az ítéletek Vargáé kivételével, aki felebbezést jelentett — jo gerősek.

Szerkesztői üzenetek.

Vidéki. Wallinger I. nevű nyomdász-segéd lapunk nyomdájában volt. Most azonban már nincs ott. Ugy halljuk, jelenleg különböző idegen cégek számára vigékedik. Kiadóhivatalunk nyomdájával minden összeköttetése meg szűnt s így tévedni tetszett, ha azt hitte, hogy most is itt van.

Nyílt-tér*

a szilárd és folyékony
Sarg-féle Szappan
Glycerin
a bőrt fehérre és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin szappan
ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a **legkitünőbb tisztító szernek** bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Károly és Gusztáv, Schandlbauer stb. által a legjobb eredménnyel használják.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Kiadó lakás. Petőfi-utca 27. szám alatt egy igen szép tágas három szobás emeleti lakás azonnal kiadó. Bővebb felvilágosítás ugyanott nyerhető.

ÉLIX GYÓGYFÜRDŐ
NAGYVÁRAD MELLETT.
TÉLI ÉS NYÁRI GYÓGYHELY.

Európa leggazdagabb természetes hévíz forrása 49 százalék, 17 millió napi mennyiség reuma csusz és köszvény ivó és fürdő gyógymód

Téli idény ez évben bevezetve
165 kényelmes lakoszoba ez évben újonnan berendezve. 70 holdas park és erdő. Évi forgalma 7000 állandó fürdővendégnél több. — Nyáron 16, télen 4 vonat-közlekedés naponta. — Állandó fürdőorvos, vasút állomás postátávirda és telefon a fürdő telepen.

Prospektust kívánatra ingyen és bérmentve.

Penzió: okt. 1-től május 1-ig; fürdés és teljes ellátás hetenként 18 frittól feljebb.

Értesítés.

A n. é. közönség tudomására hozom, hogy **férfi- és női divatárú üzletemet** az új helyiségben már teljesen berendeztem.

Miután főtörekvésem a jövőben is legjutányosabb árak mellett az igen tisztelt vevőközönséget kiszolgáltatni, becses figyelmébe ajánlom az

ősz- és téli idényre

nagy választékban újonnan beszerzett áruraktáromat, mely kiterjed úgy férfi- mint női ruhaszövetek, flanel és mosó velcek, jó meleg olcsó ruhák, női- és kész fehérműek, kitünő minőségben; kész női blousok, férfi- és fiu készruhák és kalapokban dusan felszerelve

Női- és férfi-szabó kellékek óriási választékban, honi vásznak, paplanok, szőnyegek, asztal- és ágygaraturák és nagy kendőkben, továbbá ezer, meg ezerféle szakmába vágó cikkekben nagy választékom van, miáltal azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a legmesszebb menő igényeket is kielégíthetem.

Kérem szükséglete esetén nagy- és dus rakatárom szives áttekintésére, hogy egyszersmind előnyös és olcsó árainról is meggyőződést szereztvén, legelőnyösebben beszerezhesse a ruházati és divat cikkeket ez idényre is.

A n. é. közönség szives támogatását kérve, maradok szolgálatára kész tisztelettel

Szenkovits János utóda,

férfi-, női divat- és kézműtáru üzlete
— Székelyudvarhelyt, főtér. —

Benedek, Nagy és Konrád

első székely cipőraktára Sz.-udvarhelyt, Kossuth-u. Dus választék csinos és tartós

cipőkben!

Mérték utáni megrendelések pontos kivitele. Fredin cipőkendős kapható. Egy doboz 60 fillér.

Kérje mindenütt a magyar gyártmányu Müller-féle (minden fajtájú) tentát, tust, pecsétviaszot és aquarell festéket.

Üres ládák

gyümölcs, gabona stb. csomagolása- és eltartásához olcsó árak mellett kaphatók Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt

Védjegy: „Horgony“.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyult háziszser, mely már több mint 35 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvénynél, csúznál és meghüleséknél bedöröslésképpen használva. **Figyelmeztetés.** Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, amely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter czejgegyezssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ügyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török Iósef gyógyszerésznél, Budapesten.

Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlanhoz“, Prágában, Elisabethstr. 5 neu. Mindennapi szerküdes.

Mindenütt, minden gyógyszerertárban kapható. Othon, valamint utazás alkalmával nélkülözhetetlen szer a

Thierry gyógyszerész balzsama

mindenütt ismeretes, mindenhol elismerték.

Rossz emésztésnél és ennek mellékjelenségeinél a leghathatósabb, mint fölbőfögés, gyomorgörcs, étvágytalanság, katarhus, gyuladások, gyengeség, fölfuadás stb.

Görcs- és fájdalomcsillapító, köhögést megszüntett, nyálkaldó és tisztító.

Legkisebb postaküld. 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 korona költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 korona költségmentesen.

A raktárak kicsinyben 1 kis-üveget 30 fillérért, duplaüveget 60 fillérért árusítanak.

Tessék az egyedüli és egyetlen törvényesen védett zöld apácavédjegyre „Ich o di n“ ügyelni. Egyedül valódi. — Ezen védjegy utánzása és forgalombahozatala, valamint más törvényesen meg nem engedett, ismételés nincs megengedve s az ily forgalomba nem hozható balzsamvédjegy törvényesen üldöztetik.

Thierry A. gyógyszerész Centifoliakenőcse

Schutzengel-Apotheke

des A. THIERRY II. PRAGRA

Ha az összeg előre beküldetik, úgy a küldemény egy nappal előbb érkeztetik meg, mint utánvétellel és elesnek az utánvételi költségek, azért ajánlatos az összeget azonnal küldeni és a postautalvány szelvényén megtenni a rendelést és pontos címet írni.

Petőfi összes költeményei 1 és 2 koronás diszkötésekben, Magyar és Olcsó Könyvtár sorozatai; óvodás és iskolai táskák nagy választékban Betegh Pál könyvkereskedésében Kossuth utca 15. sz. alatt kaphatók.

Aki gyorsan és előnyösen házat, birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar,

Aki bármiféle állást vagy foglalkozást keres, o o o

Aki lakást, üzletet, birtokot stb. bérbe venni vagy adni kíván, o o o o o o o

Aki társat, pénz kölcsönt stb keres, o o o o o o o

Aki szakácsnőt, o o szobalányt, mindenest, gyermekleányt keres, o o o o

Aki férjhez menni, nősülni, vagy más ismeretséget, vagy levelezni akar, o o o

biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi

„SZÉKELY-UDVARHELY“ apró hirdetés rovatát.

GÖZCÉPLŐ KÉSZLETEK KEDVEZŐ FELTÉTELEK MELLETT GÉPÉ ÜZLETEK IS KÖTTETNEK

A SZAB. OSZTR. MAGYAR ÁLLAMVASUT-TÁRSASÁG RESICZAI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

„NICHOLSON“ GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG GAZDASÁGI GÉPOSZTÁLYÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

AZ **„AGRARIA“** HAZÁNKBÁN AZ EGYEDÜLI IPARTERJESZTŐ VÁLLALAT, MELY KIZÁRÓLAG MAGYAR GYÁRTMÁNYOKAT HOZ FORGALOMBA.

„FONTOS!“

ÁLTALÁNOSAN ELISMERVE!

A VESZPRÉM VÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET KIÁLLÍTÁSÁN BEMUTATOTT NYILVÁNOS SZÁNTÁSÉRT NAGY ARANY ÉREMMEL ÉS DISZOKLEVÉLLEL KITÜNTETVE.

FÁROS SORU VETŐGÉPEINK TULSZÁRNYALTÁK AZ IDEGEN GYÁRTMÁNYOKAT ARANY ÉREMMEL KITÜNTETVE. MINDEN TALAJHOZ MEGFELELŐ VETÉSI UTASÍTÁS = JUTANYS ÁRAK =

„SÜRGÖNY VAGY LEVÉLCZIM: **„AGRARIA“** BUDAPEST.

ÁRJEGYZÉKÜNK MINDEN GAZDÁNYNAK FONTOS TANÁCSADÓ ÉS KIVÁNTATRA DUMENTESEN KÜLDETIK!

Schicht-szappan

„szarvas“

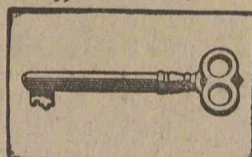
vagy

„kules“

Jegygyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Antracén írótenta

legjobb és állandóan friss minőségben gyári áron a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- papír-, író- és rajzszerekkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. szám alatt kapható Ezen kitűnő tonta a tollból könnyen sötétkéken folyik, csak hamar megteke tedik és a tollat nem rontja. Rendes írás és másoláshoz egyformán kiválóan használható! Ismét eladóknak rendkívüli kedvezmény.

Szőlőoltványok

amerikai alanyon készült legkiválóbb csemege és borfajokból, teljesen fajtisztán, tökéletesen forrott, dus gyökérzetű példányok, szokványminőségben, mérsékelt árakon, őszi vagy tavaszi szállításra megrendelhetők a

Küküllömenti Első Szőlőoltvány-telepnel

Medgyesén (N.-Küküllöm.) Tulajdonos: **CASPARI FRIGYES.**

okleveles szőlész, az erdélyrészi sz. gazd. egyt. szőlészeti és borászati szakelőadója, Barbu A. Stirbey herceg romániai szőlőtelepének igazgatója, N.-küküllöm. volt szőlészeti biztosa stb.

Lugasszőlő-oltványok szintén mérsékelt árakon!

Készlet 3 millió. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Oltványaim az idén szebben fejlődtek mint valaha, mert a száraz időszak alatt 4 vizmü által naponta 2 millió liternél nagyobb vízmennyiséggel lettek öntözve.

Cimbalom iskola

öntanulásra.

Minden cimbalom kedvelő megtanulhat magányosan tanító nélkül cimbalmozni a Kovács-féle legújabb cimbalomiskolájából. Az iskola tartalma: 10 lecke, 10 rajz, 50 legújabb magyar nótával. Az iskola ára 10 korona. Kapható: **Kovács János** okl. cimbalomtanárnál Budapest, VII. Erzsébet-körút 5. sz.

Olcsón eladó elutazás miatt — Mikszáth Kálmán összes munkái, 18 kötet és Tóth Béla: Magyar anekdota kincs, 6 kötet. Cím e lap kiadóhivatalában.

Egy javított fedeles kocsi teljesen jó állapotban eladó **Dávid Gergely** kovácsmesternél Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 26. sz. — felelősség és jótállás mellett. Ócska kocsikat becserele s készít újakat és elvállal mindennemű javítást a legjutányosabb árért.

BOR Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Tessek elolvasni! Elolvasatlanul le nem tenni s tovább ajánlani!

Székelyudvarhelyt a Fő-piactéren kiadók az alábbiak:

Iroda, vagy raktárnak való szoba; pincék, gabona-elárusító hely hámbárokkal; nyílt bazárnak átalakítható hely; fényképésznek, terve szerint átalakítandó helyiségek!

1. **Két udvari lakás**, — kívánság szerint újból átalakítandó — mely áll 2—2 szoba, konyha, kamara, pince és egyéb hozzátartozandókkal — a földszinten.

2. **Egy szép nagy világos szoba** konyhával — földszint az udvaron.

3. **Egy udvari szoba** magános lakónak, iroda helyiségnek, raktárnak, vagy szabónak műhelyül **azonnal kiadók**. — A 2. és 3. pont alattiak a zonnal el is foglalhatóak, míg a többiek — megfelelő átalakítás után — Szent-Mihály napkor: **szep. 29-én**. A ház a város legforgalmasabb helyén van s azért a lakások különösen alkalmasok azoknak, kiknek érdekük, hogy a főpiacon legyenek s a kapu elé kirakatokat tehesse. Ezen helyiségek csakis csendes foglalkozásu, gyermektelen családoknak, vagy magánosoknak adatkak ki!

4. **Raktárnak** — gabonának vagy bárminek — 3 nagy száraz, szellős pince-helyiség azonnal kiadó és átadható!

5. **Gabona kimérő** és elárusító hely (kimérő hámbárokkal), kicsinyben való elárusításhoz kiválóan alkalmas és nagyforgalmu hely.

6. **Nyílt bazárnak** — megegyezés szerint átalakítható — kapualj!

7. **Önálló lakás** külön udvarral és kerttel, konyha kerteszetnek különösen alkalmas, kitűnő és bővízü kút. Vidékről beköltözni akaró gazdálkodónak nagy udvarral. Fokereskedőnek, aki a hetipiacon vásárol be deszkát, fát és a helybeli iparosok stb.-inek elárusítja, kiválóan alkalmas, mert szemben van a fapiaccal, a jó karba helyezett Gábor-utcában. Egy nagy és két kisebb szoba, kamara, egy igen nagy, valamelyes műhelynek alkalmas nagy világos, szellős pince-lakással; egy kisebb pince és egy földi pincével, istálló, szekérszín, nyitott és zárt sütő, sertés és csukol stb.-ivel felszerelve azonnal vagy **Szent-mihály naptól 3, vagy 6 évre kiadók** s azonnal elfoglalhatók.

Értekezhetni írásban vagy szóval a tulajdonosnál: **nagyolymosi**

Koncz Ármin gyógyszerészszel az irodájában Székelyudvarhelyt.

Gyarmathy István

épület és
butor
asztalos

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt elvállal és pontosan teljesít minden e szakba tartozó munkákat. — Karácsoni, új-évi és más alkalmakra készít csinos **ajándék- és emléktárgyakat** a legújabb rajzok és minták szerint, jótállás mellett. — Jelszava: **szolid munka, jutányos ár és pontosság!**

Eladó alma. Kézzeledett, válogatott (I. és II. osztályu) szép

batul-alma

adóel **Ugron. Gáspár** földbirtokosnál Bikafalván

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 6 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendelleneségeiben, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden neibeiben, a nyálkás aranyrben, hasszervi dugulásokban, húgykő képződéseiben, mézes húgyárban, görvély- és mirigydagokban, angolkóros csontlágylás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdőt ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktári **SZENTPÉTERY GERGELYNÉL**, Székelyudvarhelyt

Kászoni Főközt vize 12 fillér!

Boros-fortás borvize 8 fillér!

Kérem a cégre ügyelni!

Legolesobb, legjobb divatlap

a „Budapesti Bazar“, mely tősgyökeres magyar újságot a „SZÉKELY-UDVARHELY“ előfzető — különös kedvezmény gyanánt — negyedévre 1 K 50 fillér helyett 1 K 30 fillérért rendelhetik meg a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában. A „Budapesti Bazar“ iránya mindenkor összpontosul e három szobán:

Izlés! — Takarékoság! — Munka!

Brázay-féle Sósborneszsz.

A BRÁZAY-féle sósborneszszszel való borogatásnak nagyon egyszerű a módja. Belemártunk a sósborneszszbe egy darabka vásznat s ezt oda tesszük vagy oda kötjük az illető testrésze.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 63,
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,
sortvetőgépek, Planet jr. kapálók,
szecskaavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók
örlőmalmok, egytetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Névjegyek, eljegyzési- és esküvői kártyák, Meghívók, valamint mindenféle nyomtatványok a legjutányosabb áron és gyorsan készülnek

Betegh Pál
könyvnyomdájában
Sz. Udvarhelyt,
Kossuth-utca 15. sz.

PÉNZ

1—15 évig terjedő időre gyorsan diszcreten.

Bank- és magánadósságok konvertálása.

Készítünk tervezeteket különféle újonnan alapítandó vállalatokról, valamint finanszírozzuk is ezeket. — Elvállalunk technikai és geologiai véleményezéseket hites szakértők által: foglalkozunk fennálló vállalatok részvénytársasággá való átalakításával.

Meller Lajos és társa Budapest, VI. Teréz-körút 32. (Törvényszéki legjegyzett cég.) (Válasz bélyeg.)

Előzetes költség nélkül

4%-OS

törlesztéses kölcsönöket

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan értékéig I. és II. helyre 15 65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül